

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

2. Quid sit ens reale vt sic, & an dicat conceptum vnum tam formalem,
quàm obiectiuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

sed nescio determinate quanam sit ex illis determinate.

Contra quam responsum opponit Mastrius me in ea concedere Aduersariis totum quod intendunt.

At fallitur Mastrius quia non intendunt Aduersarij, quod ego concedo tantum, alias mihi cum ipsis nulla esset controuersia; nam euidenter est quod tale conceptum possit quis habere, nec id à quopiam negari potest.

QVÆSTIO II.

Quid sit ens reale vt sic, & an dicat conceptum vnum tam formalem quam obiectiuum.

Quod sit
ens reale
positiuum.

Ens reale positiuum est illud, quod opponitur directo enti rationis, & consequenter debet describi opposito modo isti modo, quo describitur ens rationis. Vnde cum ex dictis in Logica ens rationis sit illud, quod solum potest existere in intellectu considerante; ens reale optime describitur esse aliquid positiuum, quod potest habere esse extra intellectum cogitantem, & non solum habet existere per hoc, quod intellectus consideret illum existere, & hoc ipsum est, quod significatur communiter, quando dicitur, quod ens reale sit illud, cui non repugnat alia existentia quàm illa, quam potest habere per hoc præcise, quod intelligatur.

Hæc autem ratio entis sine dubio conuenit in hoc sensu non solum generibus, ac speciebus, & indiuiduis, quæ ponuntur in prædicamentis directe, sed etiam differentis, modis, ac proprietatibus; unde de quolibet ex his potest dici quod sit ens reale, nec de hoc est vlla controuersia, licet sit controuersia, an dicatur de omnibus his formaliter, de quo inferius. Per quod patet breuiter ad primam partem quæstionis.

7. *Vt autem secunda pars soluatur, in qua est magna controuersia, aduertendum cum omnibus, conceptum formalem hic esse actum intellectus, quo apprehendimus aliquid; conceptum vero obiectiuum esse obiectum illius conceptus, quod scilicet per eum apprehendimus.*

Itaque sensus controuersie est, an quando concipitur ens vt sic, seu quando concipimus aliquid esse ens, & ignoramus an sit substantia vel accedens, habeamus in mente nostra vnum actum, an plures, & an habeamus vnum obiectum nobis propositum, an vero plura.

Aliqui existimant ens dicere vnum conceptum formalem, non vero obiectiuum. Ita Arriaga disp. 5. Logice secutus Nominales.

Alij existimant ens nec dicere vnum conceptum formalem, nec obiectiuum, hanc ascribit Hurtadus Caietano opusc. de analogia nominum c. 4. communior sententia tam Scotistarum, quam recentiorum ac etiam Thomistarum est, quod dicat vnum conceptum tam formalem, quam obiectiuum; licet aliqui existiment quod ille conceptus non sit perfecte præscindens ab inferioribus, nec vniuocus illis.

CONCLUSIO I.

8. *Quando aliquis concipit ens, vt ens, aut aliquid aliud vt ens præcise, habet vnum actum intellectus, & vnum obiectum ipsius non minus quam quando concipit animal vt animal.*

Hæc vix videtur posse esse in controuersia. Probatur quia quantum ad experientiam nostram, non aduertimus esse in nobis duos conceptus formales, neque esse proposita nobis duo obiecta, neque in vno casu, neque in altero, aut certe non magis in vno quam in altero; neque est vlla ratio, ex qua colligatur, quod magis in vno quam in altero proponantur nobis duo obiecta, aut producantur in nobis duo conceptus, seu actus; & deinde quacumque ratione potest quis soluere argumenta probantia dari vnum conceptum formalem & obiectiuum correspondentem enti, poterit etiam soluere argumenta, quibus id probatur de animalibus, sunt enim omnino similia.

CONCLUSIO II.

9. *Conceptus ille vnum tam formalis quam obiectiuus, non inuoluit explicite aut implicite conceptum inferiorem verbi gratia Dei, aut creaturæ, substantiæ aut accedens, magis quam*

conceptus animalis inuoluit conceptum hominis & bruti, & est conceptus æque determinatus ac ille.

Hæc etiam est communis, & probatur iisdem rationibus, quibus præcedens; experientia enim & ratio æque currit de vtroque conceptu.

CONCLUSIO III.

10. *Absolute & simpliciter ens dicit conceptum vnum tam formalem quam obiectiuum, in quo non inuoluitur explicite conceptus Dei aut creaturæ, substantiæ aut accedens.* Hæc est Scoti 1. l. 3. & dist. 3. cum suis omnibus, & recentioribus communiter.

Probatur experientia, quia quando concipimus ens, non aduertimus nos habere plures conceptus ipsi correspondentes, nec habere plura obiecta nobis proposita, nec nos percipere aut Deum, aut creaturam, aut substantiam, aut accedens: sed si haberemus plures conceptus, aut plura obiecta nobis proposita, debuissimus id aduertere, ergo.

Confirmatur, quia non est alia via colligendi quod haberemus tum plures actus aut plura obiecta, aut quod percipiamus Deum aut creaturam, substantiam aut accedens explicite, quàm per experientiam: ergo si id non experiamur, non debet asseri.

Confirmatur secundo: quia si secludatur experientia, nulla ratio potest sufficienter probare quod dentur plures actus aut obiecta, ergo.

Confirmatur tertio, quia multi cognoscunt aliquid posse existere, & consequenter esse ens, qui non cognoscunt quid sit Deus, aut creatura, aut substantia, aut accedens; ergo non inuoluitur explicite in conceptu entis vt ens, conceptus Dei aut creaturæ, aut substantiæ, aut accedens.

CONCLUSIO IV.

11. *Conceptus obiectiuus entis præscindit seu distinguit formaliter ex natura rei ab inferioribus gradibus quibus contrahitur ad Deum & creaturam, substantiam & accedens.*

Hæc est communissima inter Scotistas, & omnes, qui admittunt distinctionem formalem.

Probatur autem manifeste ex principiis, quibus probatur illa distinctio, quia conceptus obiectiuus entis potest reperiri à parte rei sine vllò gradu determinato ex illis gradibus: reperitur enim in Deo absque formalitate, qua contrahitur ad creaturam, & in creatura absque gradu quo contrahitur ad Deum, & in substantia absque gradu, quo contrahitur ad accedens, & in accedente absque gradu quo contrahitur ad substantiam: sed hoc est maximum signum distinctionis formalis in creatis; ergo datur talis distinctio inter ens & ea, per quæ & ad quæ contrahitur.

Confirmatur contra eos, qui admittunt distinctionem formalem aliorum graduum superiorum prædicamentorum ab inferioribus, verbi gratia, animalis ab homine & rationalitate, quia eadem prorsus est ratio de distinctione horum graduum, & de distinctione entis à suis inferioribus.

CONCLUSIO V.

12. *Conceptus obiectiuus entis est eodem modo vnus, ac determinatus, ac distinctus, aut confusus, quo conceptus obiectiuus vllius naturæ vniuersalis.* Hæc est contra Menissæ hic lib. 1. q. 6.

Probatur, quia quemadmodum nulla natura communis importat explicite sua inferiora; ita nec natura entis, vt patet ex dictis, & quemadmodum omnia, quæ conueniunt in animalitate, sunt vnum in animalitate, & omnes animalitates, quæ reperiuntur à parte rei, sunt vna animalitas vel similitudine, vel posituè, vel negatiuè, vel præcisiuè, secundum varias sententias de vnitatem naturæ vniuersalis: ita etiam omnia, quæ sunt entia, sunt vnum in ente, & omnes entitates,

Ens dicitur
vnum conceptum
formale & obiectiuum, à conceptibus inferioribus abstractum.

Conceptus obiectiuus entis distinguitur formaliter ab inferioribus gradibus.

Est eodem modo vnus ac determinatus distinctus aut confusus quo vllus gradus superior.

Nec magis inuoluit conceptum suorum inferiorum.

entitates, à quibus habent esse entia, sunt vna entitas.

Rursus, quemadmodum nullum est animal, de quo non potest verificari ille conceptus obiectiuus, quem habemus de animali ut sic, ita nullum est ens, de quo non potest verificari conceptus ille obiectiuus, quem habemus de ente ut sic: ergo eodem modo conceptus entis ut sic, ac conceptus animalis, ut sic, est vnus, ac determinatus, ac distinctus, aut confusus, nec quantum ad hoc est aliquid peculiare dicendum de ente, quod non debeat dici de quolibet alio superiori, ut gratis asseritur à prædicto auctore.

13. *Obiicitur*: Ideo omnia, quæ dicuntur entia, conueniunt in vno conceptu obiectiuo, determinato, & præciso, & conciperentur vno conceptu formali determinato, quia habent similitudinem in ratione entis, & quia potest intellectus de quolibet ex ipsis cognoscere determinate quod sit ens, & esse incertus an sit tale ens particulare, quod sit verbi gratia Deus vel creatura, substantia, vel accidens, spiritualis aut materialis, homo aut brutum &c.

Sed hæc ratio non probat, quod dicant vnum conceptum obiectiuum determinatum ac præcisum: ergo.

Probat minor, quia omnia singularia quæ singularia, habent talem similitudinem, & potest intellectus cognoscere quod vna res sit singularis, & nescire, an sit hoc singulare vel illud singulare; & similiter omnes rationalitates, quæ sunt, ut suppono, differentie hominis, habent similitudinem in rationalitate, & potest intellectus cognoscere quod aliquid sit rationale, & nescire an sit rationale hac vel illa rationalitate. Sed hinc non sequitur quod detur conceptus determinatus singularitatis aut rationalitatis, ut sic, præcisus ab inferioribus, ac distinctus formaliter ab illis; ergo nec id sequitur ex prædicta ratione de ente.

Confirmatur, quia quantum ad omnem experientiam, quando quis cognoscit aliquid ut singulare, aut ut rationale, apparet sibi habere vnum conceptum formalem, ac obiectiuum, eodem modo determinatum, aut confusum, ac quando concipit aliquid esse ens; ergo si ex illa experientia non potest colligere, quod conceptus singularis sit vnus determinatus, nec id debet colligere de conceptu entis, aut vllius gradus superioris. Sed non potest dari conceptus determinatus singularis ut sic, quia alias daretur conceptus singularis ut sic abstractus ab hoc & illo singulari, quod implicat propter dicta in Logica: ergo.

14. *Ut soluat*ur hæc obiectio, & tota hæc materia melius percipiatur, *aduertendum est*, quod quamuis omnes formalitates, quæ sunt similes, possint concipi vnico conceptu formali, æque bene repræsentante quamcumque, ac vllam; non tamen inde sequitur, quod ab omnibus talibus possit abstrahi vnus conceptus obiectiuus ab ipsis præcisus; aut quod omnes conueniant in vno conceptu obiectiuo ab ipsis formaliter distincto, & ad eas contrahibili per aliquam formalitatem positiuam, cum quo nihilominus fiat, quod ab aliquibus formalitatibus similibus possit abstrahi talis conceptus, quodque ipsæmet conueniant in tali conceptu præciso & determinato.

Vnde patet non valere consequentiam hanc ex se præcisè: hæc similia conueniunt in aliquo positiuo conceptu præciso, & determinabili; ergo & omnia; aut hanc: hæc non conueniunt, ergo nulla.

Ratio autem huius est, quia potest esse disparitas inter formalitates, aut res similes, ratione cuius aliquæ possint esse talis naturæ, ut possint conuenire in conceptu præciso ac determinabili, & aliæ non possint. Disparitas autem ad hoc sufficiens esset, quod aliquæ formalitates aut res similes non includant plures formalitates, sed quilibet sit simpliciter simplex, id est non resolvable in plures conceptus præsertim separabiles, quorum vnus esset determinabilis per alterum: & sic se habent omnes differentie vltimæ, & singularitates, & omnes etiam entitates, capiendi entitatem prout est abstractum entis ut sic, quia alias daretur progressus in infinitum, ut discurrerent facile patere potest.

Aliæ vero formalitates, siue omnino similes, ut sunt humanitates omnes, siue partim similes partim dissimiles, ut sunt humanitas, & equinitas, includant plures formalitates, quarum vna potest reperiri sine altera, & determinari per illam, sicut humanitas includit animalitatem, & rationalitatem, & equinitas animalitatem, ac brutalitatem. Ideo autem hæc disparitas sufficeret, quia conceptus abstractus ac præcisus proprie loquendo dicit ordinem ad alium conceptum; à quo præceditur; unde impossibile est, quod à re, vel formalitate non includente plures formalitates possit præcidi vllus conceptus, bene autem potest præcidi conceptus à re, vel formalitate includente plures formalitates. Hincque fit ut ab humanitatibus omnibus, quæ plurificatæ reperiuntur in diuersis indiuiduis, ut abstrahunt à singularitatibus, non possit abstrahi conceptus humanitatis, nec conueniant in conceptu humanitatis præciso, quia ut sic, præter humanitatem nihil aliud includunt, à quo fieret præcisio humanitatis: bene tamen potest ab ipsis præcidi conceptus animalitatis, quia præter illam includunt rationalitatem, à qua fieret ista præcisio; & hinc fit, ut ab omnibus entibus, ut sunt entia, non possit abstrahi vllus conceptus, quia ut sunt entia præcisè, non dicunt aliud præter conceptum entis.

15. *Aduertendum præterea*, quod omnia illa quæ sunt similia in aliqua ratione, quæ ratio ab ipsis abstrahi nequit, sint se totis similia, & non tam dicantur conuenire in aliqua vna ratione obiectiuæ, quam constituere vnicam rationem obiectiuam, quia intellectus ex apprehensione vnus ex ipsis non habet occasionem distinguendi inter illa.

His suppositis respondeo negando maiorem: sed ideo dicuntur conuenire in conceptu præciso, quia & conueniunt in illa ratione, & quia ulterius habent alias rationes, à quibus illa ratio præcindi potest, & ideo potest illa ratio præcindi, quia potest concipi, non conceptis illis aliis rationibus. Quod si in hoc sensu intelligatur maior, concedo maiorem, & nego minorem; ad cuius probationem dico, quod omnia singularia etiam habent similitudinem in ratione singularis, & obiectiuam & formalem, quatenus possunt concipi vnico conceptu formali etiam determinato, tam bene, quam omnes naturæ vniuersales possunt habere similitudinem in ratione naturæ vniuersalis, nec tamè conueniunt in ratione vna determinabili, quia singularitas est formalitas indiuisibilis in plures formalitates, quarum vna esset singularitas ut sic, altera differentia istius singularitatis ad esse talis singularitatis.

Ex quo patet ad confirmationem esse respondendum, quod suppositum consequentis sit negandum, nam omnino existimo ex illa experientia debere colligi, quod conceptus singularis sit vnus conceptus determinatus, nisi redneatur res ad questionem inutilem de nomine, & negandum est subsumptum cum probatione.

16. *Dices*: ideo colligitur quod in substantia sint duo conceptus, nempe entis, & substantiæ, quia potest res concipi sub conceptu entis, & sub conceptu substantiæ, & quia illi duo conceptus sunt distinctæ rationis: sed potest concipi res sub conceptu singularis ut sic, & sub conceptu talis singularis; & illi duo conceptus sunt distincti: ergo singulare tale dicitur duos conceptus tam bene quam substantia, quorum vnus præcindi possit ab altero.

Responderi potest primo negando maiorem in sensu præciso: sed ideo sunt duo conceptus in substantia, quia potest concipi sub conceptu entis, quin concipiatur sub conceptu substantiæ, & quia vterque conceptus est diuersæ rationis alio modo, quam sunt conceptus, quibus concipitur res ut singulari, & ut tale singulare.

Disparitas autem, quæ est inter vtrique conceptus, consistit in hoc, quod illi duo conceptus, qui habentur de re, ut ens, & substantia, sint tales, ut vnus ex ipsis possit sufficere ad colligendum rem illam esse distinctæ speciei ab aliqua re, à qua non posset distingui specie per alterum conceptum; nam per hoc quod concipiatur ut ens, non posset colligi, quod esset distinctæ speciei ab accidente: sed per hoc quod conciperetur ut substantia, posset sic distingui.

Illi verò duo conceptus, qui habentur de re, vt singulare, & vt singulare tale, non sunt tales, vt vnus possit sufficere ad distinguendam rem specie ab vilo, à quo non possit distinguì per alterum.

Rursus, conceptus singularis, vt sic, non potest esse abstractus à conceptu singularis talis, nec potest esse determinabilis per illam tanquam per formalitatem distinctam, quia alias esset conceptus ipsius sub ratione rei vniuersalis, & non sub ratione rei singularis quod implicat, conceptus vero entis bene potest absque vlla implicancia esse abstractus à conceptu substantiæ, & potest per hunc determinari.

Præterea, illi duo conceptus obiectiui, qui habentur de ente, sūt tā distincti, & separabiles inter se, vt vnus & idē pro hoc statu possit habere nunc vnum, nunc alterum de eadem re, tam perfecte, quam sufficit ipsi, vt possit per illos distinguere rem, in qua sunt, ab omni alia re, in qua non sunt: sed hoc non est verum de conceptibus, quos habemus de singulari vt sic, & singulari tali: nam nullū conceptum habemus de vilo singulari pro hoc statu, qui possit sufficere, vt possimus distinguere vnum singulare ab omni alio singulari, vt patet, & experientia, & ex dictis in libris de anima: ergo signum est quod conceptus rei sub ratione singularis, vt sic, non sit omnino præscindens à conceptu singularis talis, quemadmodum conceptus entis est à conceptu substantiæ. Quod autem dico de singulari, eodem modo potest dici de omnibus differentis, & similibus.

Contra hanc responsionem replicari posset, quod disparitates illæ non sufficiant ad propositum.

Non quidem *prima*, quia ex illa solum sequitur, quod duo conceptus, quos diceret singulare, non essent tales; quales essent duo conceptus, quos diceret substantia, & quorum alteruter sufficeret ad distinguendum: specie singulare ab aliqua alia re: non vero sufficit ad ostendendum quod non dicat duos conceptus, quorum vnus, nempe singularis vt sic, sufficeret ad distinguendum ipsum ab vniuersali, alter vero, nempe singularis talis, sufficeret ad distinguendum ipsum ab alio singulari quā tali.

Non etiam *secunda*, quia si conceptus singularis vt sic, non potest esse abstractus à conceptu singularis talis, quāuis possit res concipi sub cōceptu singularis vt sic, quin concipiatur vt singulare tale, propter implicantiā, quæ ex hoc sequeretur; ergo nō sequitur præcisē ex eo, quod possit dari conceptus entis vt sic, quin inuoluatur in illo, aut concipiatur ratio particularis talis entis, verbi gratia, substantiæ, aut accidentis, quod detur conceptus entis abstractus, præcisus ab illis conceptibus particularibus: sed alia ratio non potest assignari, ob quam dicatur esse abstractus: ergo.

Non denique *tertia*, quia quamuis non possit pro hoc statu dari aliquis conceptus singularis in particulari, quo posset distinguì ab omni alio singulari in particulari: tamen videtur posse dari aliquis conceptus in particulari ipsius distinctus aliquo modo à conceptu singularis, vt sic; hoc autem sufficit, vt dicatur conceptus singularis, vt sic, abstrahi à conceptu singularis in particulari, si vera sint principia præmissa.

18. *Propter hæc respondeo secundo* negando minorem; nō potest enim dari vllus conceptus vilius rei sub ratione singularis vt sic, nisi talis conceptus, qualis habetur de singulari tali quoad omnia præter ordinē, quē dicit singulare tale ad naturam specificā in ipsa inclusam, aut accidentia aliqua extrinseca. Quando enim concipitur res, verbi gratia Petrus, vt singulare, non concipitur, nisi vt res implificabilis numero in plura inferiora; & quādo concipitur vt singulare tale, id est humanum, nihil superadditur priori conceptui, nisi inclusio naturæ specificæ; & quando concipitur vt singulare tale, id est albū, vel longum, vel durum, vel molle, vel quod existit in hoc tempore, non habetur alius conceptus ipsius in esse singularis, nisi vt intelligitur affectum illis accidentibus, à quibus habet ista prædicata. Vnde sequitur euidenter, quod conceptus rei, vt habet rationem singularis, non sit ita distinctus à conceptu, qui habetur de re vt est singu-

lare tale, vt in conceptu singularis talis inuoluatur aliqua ratio rei proueniens à singularitate ipsius, præter rationem illam, quæ inuoluebatur in conceptu, quo concipiebatur vt singulare, abstrahendo à taleitate. Non est autem ita de conceptu entis, & substantiæ, aut accidentis, quia in conceptu substantiæ inuoluitur per se ratio aliqua particularis, quæ non inuoluebatur in conceptu entis vt sic, nec habetur ab aliqua ratione superiori ad ens, nec etiam ex eo, quod coniungitur ens cum aliquibus accidentibus: ergo non potest abstrahi ratio singularis vt sic à ratione talis, & talis singularis, sicut potest abstrahi ens à ratione substantiæ, & accidentis.

Confirmatur hoc, quia tam bene potest abstrahi ratio singularis humani vt sic ab hoc, & illo singulari humano, ac ratio singularis vt sic à singularibus omnibus particularibus à paritate rationis: sed non potest abstrahi ratio singularis humani vt sic, ab hoc, & illo singulari humano: ergo.

Probatur minor, quia nō potest vllus conceptus haberi de singulari humano tali, in quo inuoluatur aliquid, quod sit per se annexū cum singulari tali humano vltra illud, quod inuoluitur in conceptu singularis humani vt sic; ergo singulare humanum vt sic, non dicit aliquem conceptum abstrahibile à singulari humano tali per se.

Probatur antecedens, quia quicumque conceptus qui habetur de singulari humano tali vltra illum, qui habetur de singulari humano tali vt sic, posset cōuenire aliis singularibus, seu indiuiduis humanis; ergo non est conceptus aliquis per se competens indiuiduo tali, & consequenter conceptus singularis humani vt sic, non est per se abstrahibilis à conceptu singularis humani talis, tanquam à conceptu per se determinante ipsum ad esse talis singularis.

19. *Dices*: quamuis per hoc saluaretur aliquo modo, quod non detur conceptus abstractus indiuidui vt sic à conceptibus indiuiduorum in particulari, tamen id non saluat, quo minus detur conceptus abstractus differentiæ vt sic à talibus, & talibus differentiis, verbi gratia, à rationalitate, & irrationalitate, si detur conceptus abstractus entis vt sic à conceptu substantiæ, & accidentis: sed hoc est absurdum; ergo non datur talis conceptus abstractus substantiæ vt sic.

Probatur maior, quia potest concipi aliqua res per modum differentiæ vt sic, quin concipiatur per modum differentiæ talis, etiam conceptu, qui sit distinctus à conceptu differentiæ talis: ergo non est eadem ratio de indiuiduo vt sic, & indiuiduis in particulari, ac de differentia vt sic, & differentiis in particulari.

Probatur hoc antecedens, quia potest aliquis concipere, quod detur in homine differentia, qua differt à lapide, & ligno, non concipiendo quod illa differentia sit rationalitas, & ille conceptus est differens à conceptu rationalitatis, vt patet.

Respondeo negando maiorem, ad cuius probationem dico, quod nulla res potest considerari per modum per se differentiæ vt sic, quin consideretur sub aliqua ratione differentiæ particularis etiam explicitē, nam non potest considerari, vt differentia per se, quin consideretur vt differentia per se alicuius ab alio: sed nisi consideretur sub aliqua particulari ratione, sub qua non est in alia illa re, non potest cognosci, vt differentia vnus ab alio, vt est euidenter: ergo non potest aliquid considerari per modum differentiæ vt sic, quin consideretur per modum differentiæ particularis alicuius.

Confirmatur hoc, sicut confirmata est responsio præcedēs ad illud de indiuiduo: nō magis potest abstrahi proprie conceptus differentiæ vt sic ab omnibus differentiis particularibus, quam ratio differentiæ rationalitatis ab hac, & illa differentia rationalitatis: sed hoc nequit fieri, quia nō habetur aliquis cōceptus de rationalitate vt sic, nisi cōceptus, quod sit aliquid, vel aliqua formalitas, quæ & sit principium discursus, & faciēs hominem differre à bruto, & quibuscumque aliis: sed de rationalitate tali, qua talis præcisē in esse rationalitatis, quatenus præscindit à differentia indiuiduante, non habetur alius conceptus

Nec conceptus differentie à conceptibus differentiis in particulari.

Cur non abstrahatur conceptus indiuidui vt sic à conceptibus indiuiduorum in particulari.

conceptus, quàm ille, ut patet; ergo conceptus rationalitatis ut sic non potest præscindere à conceptu talis rationalitatis.

Qualis discursus potest applicari ad omnia illa, quæ, quamvis concipiantur propter summam similitudinem eodem conceptu, non tamen conueniunt in aliquo conceptu abstracto vniuerso præscindente à conceptibus particularibus eorum. Et in hoc fundatur disparitas huiusmodi rerum, & formalitatum ab aliis rebus, à quibus abstrahi potest conceptus communis abstractione, & præfinitione proprie dicta.

ADDITIO.

Meam ac Scotistarum communiter doctrinam de distinctione formali entis, ut communis Deo & creaturæ à differentiis aut modis, quibus contrahitur ad ipsos appellat Māstius disp. 2. Met. num. 66. erroneam, & ipsemet propterea docet oppositum, quamvis concedat conceptum entis finiti distingui formaliter & præscindi ex natura rei à differentiis ac modis quibus contrahitur ad sua inferiora. Fundamentum autem ipsius est, quod alias sequeretur in Deo compositio, ad quod fundamentum aliorum Scotistarum responsiones adducit ac confutat, meam vero omittit, qui negauit sequelam quia non quæcumque contrahibilitas ex natura rei arguit potentialitatem imperfectam requisitam ad compositionem, sed illa quæ est cum dependentia à causa extrinseca, qualis non est in ente ut sic, respectu modi aut differentiarum, qua contrahitur ad Deum. Ad quam rationem quid alio loco respondet Māstius videbimus alias.

Infert autem Māstius num. 75. ex aliorum Scotistarum impugnationibus, ens non importare realitatem communem ex natura rei præfiam à Deo & creaturæ, sed simplicissimum conceptum immediate abstractam ab intellectu à particularibus rationibus Dei, & creaturæ inadæquate conceptis, qui deinde per actum intellectus rursus referentem illum communem conceptum ad inferiora contrahitur ad illa per particulares conceptus finiti & infiniti dicentes quale. Quæ doctrina plane Thomistica est, & aduersa omnibus Scoti principii probantibus distinctionem formalem, unde hic impugnata est.

Quæro ergo an ille conceptus per intellectum abstractus à particularibus rationibus Dei, & creaturæ reperiatur in Deo, & creaturæ à parte rei. Ita sine dubio alias non vere prædicaretur de illis. Quæro iterum an ex natura rei ille conceptus distinguatur à conceptibus particularibus ad quos refertur per alium illum actum intellectus: si sic, penitus corrumpit doctrina Māstij: Si non, ergo refertur ad seipsum, & præterea inferiora illa non erunt inferiora, quia ens non est inferius ad se; nec erunt etiam Deus & creaturæ, quia ens non est Deus & creaturæ, alias Deus non esset ens, quia non est Deus & creaturæ.

Rursus ille conceptus non esset abstractus à particularibus rationibus Dei, & creaturæ nisi esset distinctus ab illis aliquo modo.

Deinde, quando concipimus ens, habemus aliquem conceptum nobis propositum, qui est communis Deo & creaturæ, alias non posset de illis vere prædicari, sed ratio finiti non est ipsis commune, nec enim conuenit Deo; nec etiam ratio infiniti, nec enim conuenit creaturæ: ergo aliqua alia ratio distincta ab illis tum concipitur, qui non solum distinguitur per intellectum ab illis, sed ex natura rei.

Vltius quando dicit, quod rationes particulares Dei & creaturæ, quando abstrahitur ab illis ratio communis, inadæquate concipiuntur, quæro quid est eas inadæquate concipere: si est eas concipere secundum vnam ex suis formalitatibus, & non secundum aliam: ergo dantur à parte rei plures illæ formalitates. Si vero est considerare eandem formalitatem aliquo modo distincto à modo, quo consideraretur, quando consideraretur adæquate: ergo habet in se inclusum illum modum & secundum se ille modus est distinctus à modo quem habet, ut consideretur adæquate, quod est intentum.

Scio Thomistas conari soluere hæc & similia argumenta, quæ adducunt Scotistæ ad probandam distinctionem

formalem graduum Metaphysicorum, mediante sua distinctione virtuali aut fundamentali aut rationis rationata: & sic etiam fortassis respondebit Māstius. At si hic valeat illa responsio ubique valebit, & sic nullibi poterimus probare distinctionem formalem.

Infert deinde Māstius ex sua doctrina sequi, quod nulla sit compositio in Deo nisi rationis cum fundamento in re, & multa alia absurda, quæ ex dictis & fundamentis omnibus quibus probatur distinctio formalis, manifeste apparent esse falsa.

Quare præstaret sane si argumentum ipsius videbatur sibi tam efficax, ut non potuerit respondere, id ingenue fateretur, sed similiter assereret argumenta oppositum probantia esse non minus efficacia, & propterea se nihil posse determinare; quam statuere doctrinam tam insulam & contrariam omnibus Scoti principii, quæ nullam habere possit apparentiam nisi destructa vniuersam distinctionem formali Scoti, & eius loco substituta distinctione virtuali Thomistarum.

Probat secundo suam sententiam num. 76. quia si ens diceret realitatem suo conceptui adæquatam communem Deo & creaturæ: ergo à parte rei daretur aliquid prius, & independentius Deo; quia realitas constituens est prior constituto per ipsam, cum in ordine ad eam habeat rationem partis, & totum constitutum dependet à partibus constituentibus, non è contra: si ergo ens se habet in ordine ad Deum ut realitas & pars constitutiva, plane sequitur esse independentius Deo.

Confirmari potest ex ipsomet paulo inferius, quia data nostra opinione ens ob suam communitatem præcederet Deum sicut animal hominem, & consequenter præcederet Deum non solum prioritate prædicationis, ut aiunt aliqui Scotistæ; sed etiam prioritate naturæ.

Respondeo negando consequentiam pro secunda parte, qua dicit quod daretur aliquid independentius Deo: cum enim ille conceptus entis non possit esse neque in Deo, neque in creatura sine Deo, non potest nisi absurdissime concipi, quod possit esse independentius Deo. Quantum ad primam autem partem distingo consequens: esset prius Deo, quatenus posset concipi sine eo, quod concipitur Deus, & possit etiam repetiri in aliquo, quod sit Deus, concedo consequentiam: esset alio modo prius Deo, sic, ut possit existere realiter sine Deo; aut ut Deus dependeat ab ipso tanquam à causa realiter distincta à Deo, nego consequentiam. Ad probationem consequentiarum similiter eam distingo: realitas constituens est prior constituto quantum ad hoc, quod possit intelligi non intellecto constituto, non vero è contra, transcat; quantum ad hoc, quod possit esse à parte rei sine constituto, nego antecedens vniuersaliter, & eodem modo distingo antecedens, quantum ad secundam partem de dependentia constituti à constituentibus.

Quæ responsio est valde facilis & enervat totaliter argumentum Māstij, cui tamen ut facilius reddatur, subiicio exemplum. Certe ipse fatebitur personalitates diuinas constituere personas diuinas & distingui ex natura rei & non tantum per intellectum ab essentia diuina quæ etiam constituit cum illis easdem personas: unde si valet discursus Māstij erunt priores ac independentiores, quæ personæ diuina: ergo aut illa posterioritas ac maior dependentia arguit imperfectionem in personis, quod hæreticum esset asserere, cum sit de fide nullam esse imperfectionem in persona diuina; aut non dicit imperfectionem, & sic posterioritas ac dependentia maior, quæ esset in Deo, quàm in ente ex eo, quod ens sit constitutum ipsius, non argueret imperfectionem, & quocumque modo Māstius soluet hanc difficultatem, si proponeretur contra distinctionem ex natura rei essentia & personalitatis, eadem vel æquivalenti poterit solui difficultas ipsius, quæ reuera nullius est momenti.

Ad Confirmationem, nego antecedens quia animal ita præcedit hominē, ut possit esse à parte rei sine homine; ens autem nequit esse à parte rei absque Deo: ergo non est talis præcessio vtroque. Quod si nihil aliud intelligatur per prioritatem naturæ, quam aliquid ita se habere

vt ab illo non conuertatur subsistendi consequentia in eodem supposito; concedo ens esse prius natura quam Deum, sicut essentia diuina est prior natura quam personalitas vlla diuina. Si vero per prioritatem naturæ intelligatur, quod res sic prior possit esse à parte rei, quāuis alterum non esset, tum falsum est, quod ens sit prius natura, quam Deus, cum implicet vllum ens dari à parte rei nisi dependenter à Deo.

Probat tertio, *num. 77.* quia realitas illa communis, entis, si daretur, esset creata vel increata, aut participata vel imparticipata, aut necesse esse, vel non necesse esse sed quodcumque dicatur erit inconueniens: ergo non datur.

Respondent Scotistæ communissime hoc argumentū nullius esse momenti: nam cum ille conceptus communis sit ex se formaliter indifferens ad Deum & creaturā, nō debet formaliter importare vllam ex illis rationibus particularibus, quibus ad illos contrahitur, sed abstrahere ab omnibus. Quam responsionem cum proponeret Maftrius subiungit se cogi dicere, & certe, inquit, non abque rubore, Conscotistas suos hactenus non penetrare energiam huius argumenti.

At ille sane merito erubesceret, qui hanc notā doctissimi ac ingeniosissimi Magistris, quorū nescio an dignū se hucusque probauerit, qui esset discipulus, hanc notam inurit; quamuis verum fateor eos non penetrasse energiam argumenti, quod nullam habet, nisi pueris obuiā.

Et quamuis Doctor 1. d. 8. q. 3. vtatur simili argumento ad probandū, quod nihil cōmune Deo, & creaturæ possit esse genericum quid, quia illud commune esset necesse esse, & sic non posset esse genericum, quia nihil genericū est necesse esse; vel non esset necesse esse, & sic in Deo reperiretur aliquid, quod nō esset necesse esse: tamen nō inuat hoc Maftrium: nam Scotus in alio scēti eo vsus est argumento, quā posuit Maftrius: accepit enim Scotus conceptum generis pro conceptu formalitatis potētiā cum imperfectione, qualis conceptus non solum formaliter non includit necessitatem, sed nec potest coniungi cum necessitate. Sensus ergo argumenti Scoti est hic: ille cōceptus genericus, qui esset communis Deo, deberet esse necesse esse, quod implicat; aut deberet esse non necesse sic, vt neque formaliter, neque permissiue possit esse necesse esse, nam alias non esset genericus, hoc est, potēntialis cum imperfectione, & sic Deus constaret aliquo, quod non esset necesse esse vllō modo; quod implicat. Hic est verus sensus, vt patet ex intento & scopo, qui erat probare, quod quamuis cōceptus entis esset cōmunis non tamen genericus; & in hoc sensu concludit Maftrius vero non potest eo vti in eo, sed in sensu, in quo possit vrgere, quod non possit dari conceptus communis Deo, qui abstrahit à necessitate, & non necessitate: sic autem nihil prorsus valet, vt est manifestum.

Addit tamen Maftrius patere ex dictis à se supra n. 42. & 44. efficaciam argumenti, quæ certe, inquit, nullo modo dissimulari potest: nihil enim concipi potest in Deo à parte rei existēs, quod sit extra esse increatum, & imparticipatū positiue, vel negatiue, neque aliquid in creatura, quod sit extra esse creatum, & participatum: ergo dari nequit à parte rei realitas communis per indifferentiā, vel per inexistētiā, quæ abstrahat ab illis rationibus.

Probat assumptum: quia ipsa ratio entis quæ in Deo est habet essentialiter diuinas proprietates, vt esse infinitam, independentem, & increatam, & non tantum identice vt responderi solet, sed etiam formaliter est de se infinita, ait enim Doctor 1. disp. 8. q. 3. R. quod quæcumque realitas essentialis in Deo quantumcumque præcise sumpta, est realiter infinita, & idem habet 2. d. 3. q. 6. L. qua ratione excludit ibi omnē compositionē in diuinis.

Confirmatur, quia creatura participat à Deo non solum tale esse, sed rationem entis, & secundum ipsam rationem entis producit à Deo: ergo ratio illa entis præcise sumpta, ratione cuius creatura est aliquid, est realitas participata.

Probat assumptum ex Authore de causis, quod prima realitas rerum creaturarum est esse, quam propositionem

admittit Doctor 4. disp. 1. q. 1. 8. sed iste rationes.

Confirmat secundo, quia totum id quod est creatura est intrinsece finitum, participatum, & communicatum secundum omnem eius formalitatem, etiam quoad supremam & infimam; si quidem creatura quoad omnem suam formalitatem est aliquid participatum.

Confirmat tertio, quia implicat concipere aliquid in creatura, quod non sit à Deo ipsi communicatum; nam etiam secundum primam rationem entis est quid participatum & secundum eam terminat actionem Dei: ergo si concipiatur, etiam secundum rationem communissimam entis, debet concipi, vt aliquid participatum, quia tale esse intrinsece inuoluitur in ratione entis, quod conuenit creaturæ.

Confirmat quarto euentissime, si Deo placet, realitatem entis si à parte rei reperitur præcisa à realitatibus minus communibus, non posse præscindere à creato & participato: sumatur enim vt à cæteris præcisa in homine, verbi gratia, & quærat secundum quam rationem primo, & per se competat ipsi esse causatum dependens & participatum: si dicatur secundum humanitatem, corporeitatem vel substantiam, hoc statim reiicietur, quia tunc accidens non esset dependens, & participatum; non enim haberet illas rationes: ergo prima & adæquata ratio fundans dependentiam, & participationem est ipsissima ratio entis, vt sic, quæ conuenit creaturæ.

Hæc, inquit, argumenta sunt adeo euentia, vt quilibet sanæ mentis cōuictus manere debeat, & fateri rationem entis, vt sic, quæ conuenit Deo non præscindere ab increato & participato, & quæ conuenit creaturæ non præscindere à creato & participato; sed solum conceptū entis immediate abstractum à realitatibus Dei, & creaturæ ita præscindere, quia hic conceptus, nec Deo determinate conuenit, nec creaturæ. Neque instantia (subiungit de animali præscindente à rationalitate, & irrationalitate) ab aduersariis inculcata facit ad rem, est enim valde dispar: nam rationale & irrationale sunt infimæ differentie specificæ, non supremæ, à quibus proinde aliqua realitas præscindere potest à parte rei existens, quæ formaliter cōsiderata & secundū se spectata, nec rationalis sit, nec irrationalis, sed materialiter tantum & identice: sed non potest assignari in creatura alia realitas à parte rei existens, quæ non sit participata: quidquid enim habet, totum est à Deo; vnde cum isti modi dependentiæ creationis & participationis sint vniuersalissimi, communissimi & supremi, nequit assignari realitas à parte rei existens, quæ sub eis non cadat: Quod explicat amplius, quia animal licet præscindat à rationali & irrationali, non tamen à corporeo; & substantia, licet præscindat à corporeo & incorporeo, non tamen ab ente per se existente: rursum ens finitum licet præscindat à perfectitate & inhærentia, non tamen à finitate & participatione: ergo ens quod conuenit creaturæ vt sic, secundum suam præcisam formalitatem inuoluit finitatem & limitationem, vnde cōcludit nō dari realitatem entis à parte rei in Deo & creatura, quæ formaliter præscindat à creato & increato.

Ad hunc discursum, Respondeo negando nihil concipi posse in Deo existens, quod secundum se, & suam rationem formalem intrinsecam, quatenus præscindit ab omnibus modis & formalitatibus, cum quibus in Deo coniungitur, abstrahat à finito & infinito, creato & increato & similibus aliis rationibus particularibus Dei, & creaturæ; & dico oppositum esse contra omnia principia Metaphysicæ, quod patet magis ex solutionibus rationum, quibus id conatur probare Maftrius.

Ad probationem ergo ipsius nego antecedens, in quo manifeste petit principium, & ad probationem distinguo assumptum: ratio entis quæ in Deo est habet diuinas proprietates essentialiter; secundum formalitatem entis præcise ita, vt illæ proprietates inuoluantur in ipsamet formalitate entis, nego assumptum, in quo etiam petitur principium, si in hoc sensu adducatur; quatenus coniungitur cum modo aut formalitate contrahente ipsum ad Deum concedo assumptum; nec in eo sensu valet ad propositum, sed in priori tantum, in quo negatum est.

Ad

Ad authoritatem autem Scoti respondeo cum tantum velle, quod quæcumque realitas existentialis Dei sit formaliter infinita, vel positiuè & ex sua ratione formali, vel permissiuè quatenus potest coniungi cum infinitate; & hoc sufficit ad impediendam compositionem imperfectam quam negat Scotus Deo, quæ nequit esse absque finitate, & limitatione positiua in aliquo saltem ex extremis facientibus compositionem.

Ad primam confirmationem concedo, quod creaturæ participant à Deo rationem entis, sed nego, quod participant ipsam secundum rationem entis, ita ut ipsa ratio entis formaliter sit ratio ob quam possit creatura participare illa à Deo; sed potius ratio formalis huius est, vel finitas, vel quodcumque contrahit ens ad esse creaturæ distinctum ab esse increato & infinito. Sed ut respondeam in forma, concedo antecedens pro prima parte, & ipsum distingo pro secunda parte; secundum rationem entis producit à Deo ita, ut ipsa ratio entis producat, concedo; ita ut sit ipsa ratio formalis sola ob quam produci possit nego; sed potius, ut dixi, ratio illa est finitas vel contractum entis ad esse creaturæ; concedo etiam consequens (quidquid sit de consequentia.)

Ad secundam confirmationem distingo antecedens: totum quod est in creatura est finitum ac participatum secundum omnem formalitatem, quatenus coniungitur omnis formalitas, quæ est in creatura cum finitate & participatione concedo; quatenus omnis formalitas, quæ est in creatura, dicat finitatem intrinsecè, & quatenus præscinditur ab omnibus aliis formalitatibus & modis, quæ sunt in creatura, nego, & id assumere est manifestè petere principium, quod familiare est Mastro & omnibus, qui carent bonis fundamentis.

Ad tertiam confirmationem distingo consequens: quatenus verum est, quod communissima ratio entis habeatur à creatura per participationem, concedo consequentiam; quatenus illa ratio communissima ex sua intrinseca ratione habeat esse participatum, seclusa coniunctione ipsius cum aliis formalitatibus ac modis creaturæ, nego consequentiam, & in hoc sensu facit ad propositum & probari deberet à Mastro.

Ad quartam confirmationem, quam euidentissimam vocat, Respondeo eam esse quidem talem, quatenus euidentissimè patet, quod nihil valeat, non alio modo. Dico ergo breuiter malam esse consequentiam, quamuis enim homo non habeat esse participatum à ratione humanitatis, corporeitatis aut substantiæ, non sequitur quod eam habeat à ratione entis; quia habet aliquid aliud, à quo eam habeat, nempe rationem finitatis, quod facile à Tyrone Metaphysico aduerti posset.

Ad disparitatem autem, quæ assignat inter animalitatis præcisionem à rationalitate & irrationalitate, & entis à suis vel modis vel differentiis. Respondeo in ea peti principium; nec facere ad rem, quod rationalitas & irrationalitas sint differentiæ infimæ, finitas vero & infinitas sint differentiæ vel modi vniuersalissimi & supremi, hoc enim non obstat præscindit ab eis ratio entis, ut sic tam bene, quam animal à rationalitate & irrationalitate, & oppositum asserere, est, ut dixi sæpius, petere principium; neque ex eo, quod ens præscindat, sequitur, quin possit esse participatum in creatura, sicut ex eo, quod animal præscindat non sequitur, quin possit esse rationale in homine; sed solum sequitur, quod non habeat esse participatum à sua ratione formali intrinseca absque coniunctione cum aliqua alia differentia aut modo.

Ad explicationem etiam maiorem quam adiungit, Respondeo consequentiam esse dignam Mastro Authore, de qua potius erubescendum ipsi, quam de Conscioistarum defectu in non aduertenda energia ludicri argumenti ab ipso propositi. Sed in forma eam nego, quid enim habet commercij, animal, substantia, ens finitum, non præscindunt à formalitatibus, quibus intrinsecè essentialiter constituuntur in esse tali formaliter: ergo ens non præscindit à differentiis aut modis, quos non concludit intrinsecè & essentialiter, & quibus latius patet. Imò quod non valet illa paritas potest ulterius probari ex principiis

ipsius Mastro: nam ipse faretur per intellectum cum fundamento in re posse concipi ens, quin concipiatur finitas aut infinitas, & tamè non concedit posse concipi animal sine corporeitate, neque substantia sine perseitate, neque ens finitum sine finitate: ergo non est eadem ratio de illis quantum ad præcisionem: quo nihil manifestius est.

Probat quarto, n. 80. Deus secundum omnes formalitates, quæ sunt à parte rei in ipso, est essentialiter singularis: ergo realitas entis, ut sic, reperta in Deo à parte rei erit de se hæc & non communis.

Probat antecedens primo ex Scoto 1. d. 8. qu. 3. Bb dicente, quod ens, ut conuenit Deo, est ipsum esse infinitum & non tantum aliquid cui conuenit ipsum esse, & ideo ex se est hoc, & ex se infinitum: per quod inquit dictum Scoti mirabiliter confirmatur argumentum præcedens.

Probat secundo antecedens ratione; quia sicut in creatis vnaquæque res est singularis secundum omnes suas rationes per indiuiduationem superadditam naturæ: ita Deus per singularitatem sibi essentialem & non superadditam est secundum omnes formalitates suas singularissimus, ita quod vnicuique formalitati singularitas sit essentialis.

Respondeo distinguendo antecedens secundum omnes formalitates proprias Deo, quatenus propriæ sunt concedo; secundum formalitates, quæ secundum suam rationem formalem non sunt ita propriæ Deo, quin possint competere creaturæ nego antecedens.

Ad probationem primam ex Scoto respondeo eundem velle, quod ens ut proprium Deo, hoc est, ut contractum per infinitatem aut quodcumque aliud ad Deum, sit ipsum esse, & non aliquid cui conueniat esse, quod si loqueretur de ipsa formalitate entis, quæ in Deo est, ut distinguitur à cæteris formalitatibus diuinis, & veller dicere, quod illa formalitas, ut sic distincta, sit ipsum esse infinitum, & non aliquid cui conueniat esse; adhuc intelligi deberet non quod sensus esset illa formalitate entis esse ex se formaliter ens infinitum: hoc enim manifestè falsum esset; sed quod haberet ex se coniungi realiter cum infinitate sine dependentia à causa extrinseca vel quantum ad possibilitatem, vel quantum ad existentiam realem.

Ad secundam probationem distingo illam, ut paulo ante distinximus antecedens, quod per eam probatur, quoad omnes formalitates proprias Deo, concedo; quoad communes ipsi, & creaturis nego; & quod sit differentia inter has formalitates patet euidenter in ipsamet sententia Mastro; quia à formalitatibus, quas dicimus nos communes ex sua ratione formali ipsemet concedit per intellectum posse abstrahi conceptum communem; ab aliis vero Deo propriis non potest id fieri.

Sed contra hanc responsionem replicat ex ea sequi compositionem in Deo, & quod aliqua realitas, quæ est in Deo possit esse in creatura, & consequenter non esse Deus. Verum hæc replica, qua vtuntur Thomistæ & Recentiores communiter contra Scotistas, parum facessit negotij. Nego ergo primam partem, quia ad compositionem requiritur aliquod extremum finitum, ut patet ex dictis de distinctione formali & alibi sæpe. Quoad secundam partem concedo, quod aliqua formalitas conueniens Deo possit reperiri in creatura quoad aliam omnino similem formalitatem; quod nullo modo est inconueniens.

Probat quinto, n. 81. ostendendo quomodo non obstat, quod non daretur in Deo aliqua realitas communis ipsi & creaturæ; adhuc possit conuenire in comuni conceptu entis inadæquato: quia inquit res aliqua potest intelligi confusè & indistinctè duobus modis, primo quado concipitur secundum gradum communem prædicamentale, quia isti fundantur in naturis comunibus à parte rei; alio modo concipitur res confusè & indistinctè, quado inadæquate concipitur ob aliquam conuenientiam & veluti inchoatam similitudinem, quam habet cum alia re & sic concipiuntur, quæ attinguntur secundum gradus transcendentales, quia isti non fundantur in vna natura comuni à parte rei, sed super quandam virtualem & inchoatam similitudinem, quod exemplo declarat: cum quis concipit hominem & equum in esse animalis, opus est tunc eadè conceptione cognoscere adæquate realitatem animæ

animalitatis ipsis communem; sed quando res aliqua indistinctè concipitur ex eo, quod concipitur conceptu inadæquato, supposito aliquo fundamēto similitudinis, tunc non est opus realitatem aliquā distinctè & adæquate concipere. O exemplum aptissimum, quod nec clarius nec verius est, quam ipsamet res ad quam declarandam adducitur! Sed ad rem breuiter dico manifestum esse, quod disparitas illa, quā ponit Maius inter duos illos modos concipiendi sit fictitia, nam si cōceptus & gradus transcendentes non fundentur in naturis cōmunibus à parte rei; sed in inchoata similitudine aliquarum rerū, & propterea concipiendos illos gradus nulla realitas adæquate concipitur; sane idem omnino dicendum de gradibus prædicamentibus; quod si gradus prædicamentales fundantur in naturis à parte rei cōmunibus; idem dicendum de transcendentalibus & oppositum dici nequit hic nisi gratis, & cum petitione principij.

Ex quibus omnibus patet sine sufficienti fundamento hunc Authorem elegisse sibi hanc sententiam, & cum ab illis præterea dependeat maxima pars eorum, quæ habet in tota disputatione secundam, eam totam esse ab ipsomet retractandam, vel certe Scotistis omnibus cauendam; vnde non libet in iis ulterius refutandis hære.

Addam tamen maioris claritatis gratia, non sufficienter satisfacere ipsum difficultati contra se propositæ n. 88. cum enim vrgeret contra responsionem, quam ipse dedit paulo supra ad argumentū, quod ex similitudine Dei cum creatura in ratione entis, & dissimilitudine in ratione infinitatis probatur, quod ratio entis à parte rei distingueretur à ratione infinitatis, cum, inquam, contra suam responsionem ad hoc vrgeret, quod inde sequeretur ex conuenientia hominis cum Bruto in animalitate, & disconuenientia in rationalitate, non posse efficaciter colligi distinctionem ex natura rei inter animalitatem & rationalitatem. Negat sequelam; quia inter hominem & Brutum est similitudo realis actualis & positiua, qualis non est inter Deum, & creaturam in ratione entis; quæ est tantum virtualis & fundamentalis. Et cum contra hoc opponeret non esse rationem, cur vna similitudo sit positiua, & actualis potius, quam altera: respondet id negando, quia homo & Brutum, & idem est de reliquis speciebus & indiuiduis, non sunt primo diuersa in realitate; Deus vero & creatura sunt sic primo diuersa in realitate, tum quia omnes id fatentur; tum quia magis distat sine dubio Deus & creatura, quam species creatæ & indiuidua. Sed hæc responsio mihi videtur esse mere verbalis, sine vlla probabilitate in re ipsa. Vnde dico si Deus & creatura sint ita primo diuersa vt non habeant similitudinem actualem, sed virtuale & propterea formalitas in qua conueniunt non distinguatur à parte rei ab illa qua disconueniunt, idem omnino dicendum de speciebus, & indiuiduis creatis inter se comparatis, & gratis asseri oppositum, cum nulla possit dari ratio ob quam maior similitudo, aut distinctio in ea probari possit. Et è contra si possit probari similitudo positiua, & conuenientia aliqua in realitate inter hominem, v. g. & Brutum, posse idem probari inter Deum, & creaturam in ratione entis. Nec est verum, quod sit maior disconuenientia inter Deum, & hominem in ratione entis, quam inter hominem & Brutum in ratione animalitatis. Nec etiam est verum, quod omnes concedant Deum, & creaturam esse primo diuersa in realitate quacumque, id enim ego constanter & omnes concedere debent, qui admittunt præcisionem obiectiuam & vniuocam entis, si consequenter velint loqui, & quamvis Scotistæ communiter asserant Deum, & creaturam esse primo diuersa in realitate subiectiuam, non obiectiuam, volūt tamen per hoc tantum quod non ita conueniant, vt differant per differentias, sed per modos: vnde quamvis admittant, quod conueniant in ratione entis distincta formaliter, aut ex natura rei à modo contrahente; quia tamen non videtur ipsis tanta distinctio inter formalitatem, & modū suum contrahentem, propterea dicūt quod formalitas entis in Deo cōtracta suo modo infinitatis sit subiectiuam totaliter diuersa à formalitate entis contracta ad creaturam per

finitatis modum. Quam quidem doctrinam fateor difficilem propter rationes, quas opposui in Metaphysica; vnde longe facilius esset concedere conuenientiam realem, & subiectiuam & differentias contrahentes ens ad Deum & creaturam, præcis tamen imperfectionibus.

Q V Æ S T I O III.

De quibus, & quomodo prædicatur ens.

Non est dubium quin ens completum reale, vt sic possit prædicari formaliter de quocumque indiuiduo completo reali siue finito siue infinito, siue substantiali siue accidentali, & de quocumque etiam conceptu, qui prædicari possit in quid de quocumque tali indiuiduo vsque ad conceptum ipsiusmet entis, nam Deus dicitur formaliter ens; & hæc albedo; & hæc substantia, & substantia vt sic; & accidens vt sic. Et ratio est, quia esse formaliter ens non est, nisi includere in se intrinsecè rationem formalem entis taliter, vt explicari non possit quin directè in explicatione ipsius ponatur ens, vel aliquid coincidens cum ipso, vt res, vel aliquid, id est, ali-quod ens.

Vnde duæ tantū remanent difficultates examinandæ, an scilicet ens prædicetur formaliter de differentiis, aut modis intrinsecis, quibus contrahitur, aut ipsum, aut vltimum ex inferioribus ipsiusmet, quæ prædicari possunt directè, & in quid de indiuiduis completis. Secunda vero difficultas est, an prædicetur de illis indiuiduis omnibus, & aliis gradibus completis prædicabilibus de iisdem indiuiduis vniuocè, an vero æquiuocè, aut analogicè.

C O N C L V S I O I.

20. *Ens non prædicatur formaliter de differentiis, aut modis intrinsecis determinatis, aut contractis eius ad illa inferiora, de quibus supra dictum est ipsum secundum omnes prædicari bene tamen prædicatur de illis identicè, & realiter.* Hæc est Doctoris in 1. dist. 3. quæst. 3. cum suis communiter contra Thomistas, & Recentiores.

Probat, quia vel differentia contrahens ens, (& idem est de modo ac proprietate) præter rationem entis includit aliquid aliud formaliter, vel nihil: si nihil, ergo non potest esse differentia entis; hoc est, non potest esse ratio, cur formaliter vnū ens distinguatur ab alio ente: si aliquid, quæro rursus de alio, vtrum includat etiam formaliter rationem entis: si sic, dabitur processus in infinitum, & consequenter in qualibet re includentur actū infinitæ formalitates distinctæ, quod implicat; si non, ergo idem dicendū erat primo, nimirum quod differentia formaliter non includeret ens, eadem enim est ratio de ipsa differentia, & de quocumque inclusio in ipsa quantum ad hoc.

Confirmatur, quia si formalitas differentia, aut modi contrahentis ens includeret ens, & aliquid aliud formaliter, illud aliud potius esset differentia, quam includens ipsum, & ens. Et hæc ratio probat nullam prorsus differentiam Metaphysicam siue subalternam, siue infimam includere ens formaliter, quamvis multi Scotistæ communiter extendant conclusionem ad solas differentias infimas.

Confirmatur secundo, de differentiis vltimis specialiter, quia si præter rationem entis includerent aliquid aliud, non essent differentia vltimæ, sed potius illud aliud esset differentia vltima, quæ differentia vltima est illud, quod ita facit differre, vt ipsa non differat per aliquid aliud, sed seipsa: sed differentia non esset tale, quia includeret præter rationem entis, in qua conueniret cum omnibus aliis, aliquid aliud, per quod ab aliis distingueretur.

Probat, secundo conclusio, quia in composito physico fit resolutio in partes physicas, quarum neutra includit aliquid physicum alterius, verbi gratia, in materiam, & formam: ergo in composito metaphysico debet fieri resolutio in partes, quarum neutra includit aliquid metaphysicum alterius: sed hoc esset falsum si differentia includeret formaliter ens: ergo.

Probat, tertio, quia si includit differentia (& idem est de modo & proprietate) formaliter rationem entis, vel illam rationem entis, quam contrahit, vel aliam; neutrum dici potest: ergo.

Probat, minor, quia non illam ipsam rationem entis, quam

Ens completum prædicatur formaliter de quocumque indiuiduo completo reali, & de omni alio quod in quid de tali prædicatur vique ad ipsum ens.

Non potest prædicari formaliter de differentiis, aut modis quibus ipsummet contrahitur.